

ΟΜΙΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ UNESCO
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
CLUB FOR UNESCO
FOR EDUCATION, SCIENCE AND CULTURE

Σεμινάριο με θέμα: Οριοθέτηση: η λέξη κλειδί για την ανάπτυξη υγιών παιδιών. Πρακτικές συμβουλές περί οριοθέτησης

Ιστορική αναδρομή

Προς τα τέλη του 19ου αιώνα, αρχές 20ου, άρχισαν να διατυπώνονται οι πρώτες θεωρίες αναφορικά με την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών. Οι πρώτες θεωρίες διατυπώθηκαν υπό το πρίσμα της ιατρικής. Κατ' επέκταση έπαψε να υφίσταται η αντίληψη, πως τα παιδιά είναι «tabula rasa», λευκό χαρτί, όπου πάνω εγγράφονται οι απαιτήσεις, οι αντιλήψεις και οι ιδέες της κοινωνίας. Μέχρι τότε υπήρχε η άποψη, πως τα βρέφη δεν φέρουν καμία γνώση και τα πάντα εγγράφονται μέσα από την αλληλεπίδραση με το κοινωνικό πλαίσιο (Cole & Cole, 2002, τομ. Α).

Οι πρώτες αντιλήψεις για την ανάπτυξη των παιδιών διατυπώθηκαν από τον Σίγκμουντ Φρόυντ (ψυχανάλυση), ενώ στη συνέχεια ακολούθησε πληθώρα θεωριών ανάλογα με το ρεύμα της κάθε σχολής (Piaget, Erikson, Vygotsky κ.ά.). Σήμερα αναπτύσσονται διαρκώς νέες θεωρίες προκειμένου να εξηγηθούν με τον καλύτερο και αποτελεσματικότερο τρόπο οι υγιείς και παθολογικές συμπεριφορές των παιδιών. Η πρόοδος της ιατρικής και της εξέλιξης των απεικονίσεων του εγκεφάλου σε συνδυασμό με τον κλάδο της ψυχολογίας, θα δώσουν ακόμη περισσότερες απαντήσεις (Cole & Cole, 2002, τομ. Α).

Ανάλογα με την ηλικία, που βρίσκεται το παιδί, οι συμπεριφορές λογίζονται ως υγιείς ή παθολογικές, καθώς η διαχείριση των συμπεριφορών δεν είναι δυνατό να γίνεται σε όλες τις ηλικίες με τον ίδιο τρόπο.

Χαρακτηριστικά, στη σύγχρονη κοινωνία, όπου η πληροφόρηση και η εύρεση απαντήσεων σε ερωτήματα είναι εύκολες εξαιτίας των μέσων κοινωνικής ενημέρωσης και ειδικά της πρόσβασης στο διαδίκτυο, οι γονείς δύνανται να βρουν πληροφορίες για οτιδήποτε τους αφορά και να επιλέξουν την πλέον συμφέρουσα λύση για εκείνους. Οι αναρτημένες απόψεις στο διαδίκτυο χαίρουν αποδοχής, χωρίς να επιδέχονται κριτική. Επομένως, η εύκολη πληροφόρηση σε συνδυασμό με τις πολλές ώρες απουσίας των γονέων από το οικογενειακό πλαίσιο, έχουν επιφέρει αρνητικές συνέπειες στην ψυχοσύνθεση και συμπεριφορά των παιδιών. Εξάλλου τα παιδιά είναι πάντα οι πρώτοι, που δέχονται τις συνέπειες από τις επιλογές των ενηλίκων! (Cole & Cole, 2002, τομ. Β)

Προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη ψυχοσυναισθηματική ή συμπεριφορική ανάπτυξη του παιδιού, βασικό ρόλο διαδραματίζει η «οριοθέτηση». Ο όρος οριοθέτηση είναι ένας όρος παρεξηγημένος, αφού στο μυαλό του κόσμου ταυτίζεται με την τιμωρία και την εκδικητική στάση των γονέων έναντι των παιδιών.

Κάθε άλλο παρά τιμωρητική είναι η στάση των γονέων όταν προσπαθούν να βάλουν όρια στα παιδιά τους. Συγκεκριμένα, με τη λέξη όριο νοείται η δημιουργία του ασφαλούς πλαισίου από τους γονείς, μέσα στο οποίο τα παιδιά θα καταφέρουν να ανακαλύψουν την ταυτότητά τους (Σιδέρης Ν., 2010), να ανακαλύψουν τι είναι «επιθυμητό» και τι όχι, τι είναι «ωφέλιμο» και τι «επιζήμιο». Κατ' αυτό τον τρόπο τα παιδιά μεγαλώνουν δημιουργώντας την προσωπική τους ταυτότητα, αναγνωρίζουν και διακρίνουν το σωστό από το λάθος, τι είναι επιτρεπτό και τι όχι. Δημιουργείται έτσι ένα αυτόνομο παιδί, με αυτοπεποίθηση και εμπιστοσύνη στον εαυτό του, με υπευθυνότητα και συναισθηματική ωριμότητα.

Ηλικία και οριοθέτηση

Πρωταρχικό ρόλο στην οριοθέτηση ενός παιδιού διαδραματίζει η ηλικία του. Το πρώτο έτος της ζωής ενός παιδιού, είναι αυτό κατά το οποίο γνωρίζει το περιβάλλον του και εξοικειώνεται μαζί του. Τον πρώτο χρόνο, αυτό που απαιτείται είναι να καλύπτονται οι βασικές ανάγκες (σίτιση, ύπνος), η αγκαλιά, η στοργή, το χαμόγελο και πιο γενικά η φροντίδα. Στην ηλικία αυτή δεν είναι εφικτή η οριοθέτηση, ωστόσο δίνουμε στο παιδί να κατανοήσει, εάν μια ενέργεια είναι σωστή ή όχι μέσω της στάσης σώματος, του τόνου της φωνής και των αντιδράσεων.

Αικατερίνη Μιχαλοπούλου, Ψυχολόγος Παίδων & Εφήβων, Msc στην Ειδική Αγωγή

ΟΜΙΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ UNESCO ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Βασ. Γεωργίου 2-4, Μαρούσι, ΤΚ 15122
2-4, rue Vas. Georgiou, 15122, Maroussi, Athènes

Τηλ/Τέλ: 210-6147002 ❖ φάξ/fax: 210-6147004
url: www.unesco.gr ❖ e-mail: info@unesco.gr

ΟΜΙΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ UNESCO
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
CLUB FOR UNESCO
FOR EDUCATION, SCIENCE AND CULTURE

Η περίοδος από 1 έως 3 ετών χαρακτηρίζεται ως η πιο σημαντική περίοδος για την ανάπτυξη, βιολογική και ψυχοσυναισθηματική. Την περίοδο αυτή υπάρχει καταιγισμός πληροφοριών, τις οποίες αφενός το παιδί προσπαθεί να ενσωματώσει στην καθημερινότητά του και την ύπαρξή του εν γένει, αφετέρου εξαιτίας αυτής της εξοικείωσης με τον έξω κόσμο, καλό είναι να αντιλαμβάνεται και να διακρίνει το «σωστό» από το «λάθος».

Την ίδια περίοδο διακρίνει τα συναισθήματα, εκφράζει τις επιθυμίες του και την περιέργειά του. Αυτή είναι η κρίσιμη περίοδος για την έναρξη της οριοθέτησης με τη χρήση της λέξης «όχι» από την πλευρά των γονέων, με τη διατήρηση σταθερής στάσης στις ακραίες συναισθηματικές εκφράσεις (π.χ. κλάμα), απαιτείται σταθερό και σοβαρό ύφος και πάντα να πέφτουμε στο επίπεδο του παιδιού, ώστε να υπάρχει βλεμματική επαφή. Χρήσιμο εργαλείο σ' αυτή την περίοδο είναι και η μίμηση.

Για τις ηλικίες 3 έως 5 ετών είναι η περίοδος της δημιουργίας του χαρακτήρα. Κατά την περίοδο αυτή τα παιδιά κατανοούν και αναγνωρίζουν πλήρως το σωστό από το λάθος, επομένως η στάση των γονέων είναι σημαντικότερης αξίας. Η σταθερότητα και η αποφασιστικότητα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της στάσης τους, χωρίς αυτό να συνεπάγεται τιμωρητική στάση

όταν το παιδί ξεπερνάει τα όρια. Ο γονιός καλό είναι να είναι διαθέσιμος και πρόθυμος να απαντήσει στο κάθε ερώτημα του παιδιού, δίνοντας απλές, κατανοητές και ειλικρινείς απαντήσεις. Γίνεται εξήγηση στο παιδί αναφορικά με τα όρια και τους κανόνες, όπως επίσης επισημαίνονται οι επιβραβεύσεις και οι συνέπειες. Δεν θέτουμε όρια, κανόνες και συνέπειες, όταν η μία από τις δύο πλευρές είναι σε θυμό, διότι δεν έχουν καμία αξία, έχουν ληφθεί εν θερμώ και θα είναι άδικες και για τις δύο πλευρές. Οπότε σε περιπτώσεις θυμού δεν λαμβάνεται καμία απόφαση παρά, όταν επέλθει η ηρεμία, γίνεται συζήτηση.

Στις ηλικίες 5 έως 12 ετών το παιδί εντάσσεται στο σχολικό πλαίσιο. Δημιουργεί νέο κοινωνικό κύκλο, με την απόκτηση φίλων. Έρχεται σε επαφή με νέες αντιλήψεις, στάσεις και συμπεριφορές, με αποτέλεσμα να αμφισβητεί τα όσα γνωρίζει από το οικογενειακό πλαίσιο ή ακόμα και να τα συγκρίνει. Σ' αυτές τις περιπτώσεις οι γονείς οφείλουν να διατηρήσουν στάση αντίστοιχη με αυτή του προηγούμενου ηλικιακού σταδίου. Απαραίτητα εφόδια είναι η σταθερότητα, η αποφασιστικότητα, η σύμπνοια και η κοινή στάση μεταξύ των δύο γονιών. Η κουβέντα, η εξήγηση και η επιθυμία των γονιών να αλληλεπιδράσουν με το παιδί, δημιουργώντας από κοινού τους κανόνες, τις επιβραβεύσεις και τις συνέπειες, είναι πολύ σημαντικές σ' αυτές τις ηλικίες.

Το παιδί, που δεν έχει οριοθετηθεί στο πλαίσιο του σπιτιού και δεν έχει μάθει να ακολουθεί κανόνες, παρουσιάζει μεγάλες δυσκολίες σ' αυτό το στάδιο, διότι στο σχολείο αναπόφευκτα καλείται να ακολουθήσει κανόνες και να συνυπάρξει με άλλους συνομηλίκους, να γνωρίσει την απογοήτευση ή τη ματαίωση. Δυστυχώς για ένα παιδί, που όλα αυτά δεν τα έχει βιώσει σε ενδοοικογενειακό επίπεδο, είναι πολύ δύσκολο να τα αποδεχτεί, με αποτέλεσμα να εκδηλώνει προβλήματα συμπεριφοράς. Στην περίπτωση αυτή ο εκπαιδευτικός καλείται να επιλύσει τις δυσκολίες για την εύρυθμη λειτουργία της τάξης του. Ο εκπαιδευτικός από την πλευρά του καλό είναι να διατηρήσει σταθερή στάση, όχι τιμωρητική, να συζητήσει με το παιδί κατ'ιδίαν δημιουργώντας τις δικές του συμφωνίες, τις μεταξύ τους επιβραβεύσεις ή συνέπειες. Πολύ χρήσιμη είναι η επαφή και η επικοινωνία με την οικογένεια και η δημιουργία μιας σχέσης εμπιστοσύνης. Το παιδί, που παρουσιάζει δυσκολίες συμπεριφοράς, που οφείλονται στην απουσία ορίων, επενδύει στη σχέση του με τον εκπαιδευτικό και τότε ο εκπαιδευτικός πρέπει να βοηθήσει το παιδί να ξεφύγει από την «τυραννία του εγωκεντρισμού» (Piaget, 2000).

ΟΜΙΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ UNESCO
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
CLUB FOR UNESCO
FOR EDUCATION, SCIENCE AND CULTURE

Στις ηλικίες 12 μέχρι και 18 ετών εξαιτίας της εισόδου στην εφηβεία και των συγκρουσιακών σχέσεων, που ενδέχεται να υπάρξουν μεταξύ παιδιού και οικογένειας, τα όρια και οι κανόνες θα πρέπει να επαναπροσδιοριστούν με βάση τις ανάγκες του παιδιού. Ο επαναπροσδιορισμός και η επαναδιαπραγμάτευση των ορίων είναι φυσικό επακόλουθο της ανάπτυξης του παιδιού. Η απουσία τους είναι πρόβλημα.

Αξίζει να αναφερθεί πως στην εφηβεία, οι σχέσεις των εφήβων με την μητέρα τους αλλάζουν πιο αισθητά σε σχέση με τον πατέρα. Ίσως επειδή η μητέρα έχει λιγότερο κύρος σε σχέση με τον πατέρα στα μάτια των εφήβων και έτσι αποδεικνύεται η ανεξαρτησία τους στη συναλλαγή τους με τη μητέρα με το σκεπτικό, πως εκείνη δε θα τους αμφισβητήσει. Επομένως, ο διάλογος και όχι η ανοιχτή σύγκρουση ή η απόρριψη σε συνδυασμό με τα όρια αποτελούν τα βασικότερα μέσα επίλυσης των διαφωνιών με τους εφήβους (Cole & Cole, 2002, τομ. Γ).

Μέσα για αποτελεσματικότερη οριοθέτηση

Συμφωνία

Για την πετυχημένη οριοθέτηση των παιδιών απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συμφωνία των γονέων. Οι δύο γονείς θα πρέπει να διατηρούν κοινή στάση απέναντι στη διαχείριση των αποδεκτών ή μη συμπεριφορών. Ακόμα και αν υπάρχει διαφορετική αντίληψη για τη διαχείριση μιας συμπεριφοράς, δεν παρουσιάζεται η διαφωνία μπροστά στο παιδί. Η διαχείρισή της γίνεται μεταξύ των γονέων και η από κοινού απόφαση ανακοινώνεται στο παιδί.

Σταθερότητα

Οι γονείς οφείλουν να διατηρήσουν σταθερή στάση στη διατήρηση και εφαρμογή ενός ορίου. Τα παιδιά θα προσπαθήσουν να «δοκιμάσουν» τη στάση των γονέων, ώστε να διαπιστώσουν, εάν αυτό που έχει ειπωθεί ισχύει πραγματικά. Οι γονείς θα πρέπει να αντιδρούν με τον ίδιο τρόπο σε κάθε προσπάθεια παραβίασης του κανόνα και να εφαρμόζουν τις συνέπειες, που έχουν οριστεί. Η σταθερότητα δίνει στο παιδί την αίσθηση σταθερότητας, που υπάρχει στο οικογενειακό πλαίσιο, με αποτέλεσμα να νιώθει ασφάλεια. Εάν για κάποιο λόγο ο κανόνας δεν μπορεί να εφαρμοστεί εξαιτίας κάποιας περίπτωσης, τότε ο γονιός οφείλει να εξηγήσει την αλλαγή στο παιδί και να γίνει ξεκάθαρη και κατανοητή η εξαίρεση του κανόνα.

Σαφή και λογικά όρια

Το λεξιλόγιο και η έκφραση όσων θέλουμε να διατυπωθούν πρέπει να είναι κατανοητό από τα παιδιά και προσαρμοσμένο στο ηλικιακό του επίπεδο. Διατυπώνοντας έναν σαφή κανόνα, δεν υπάρχει περιθώριο παρερμηνείας (Μακρυσπούλου Γ., 2018). Για παράδειγμα, προκειμένου να οριοθετήσουμε το ζήτημα της παρακολούθησης τηλεόρασης, ο σαφής κανόνας που μπορεί να μπει, είναι: «Η τηλεόραση θα ανοίξει, όταν τελειώσουν όλοι τα μαθήματά τους». Έχει δοθεί σαφές μήνυμα πως δεν θα ανοίξει νωρίτερα, εάν δεν ολοκληρωθεί η υποχρέωση όλων των παιδιών. Εάν όμως ειπωθεί: «Η τηλεόραση θα ανοίξει μετά», δεν τοποθετείται χρονικά το πότε είναι αυτό το μετά. Είναι μια έννοια συγκεχυμένη, με αποτέλεσμα τα παιδιά να ρωτούν σε κάθε ευκαιρία εάν θα ανοίξουν την τηλεόραση.

Τα όρια, που θέτουμε, πρέπει να είναι λογικά. Τα παιδιά σε καθημερινή βάση ζητούν πάρα πολλά πράγματα. Δεν είναι εφικτό να υπάρχει άρνηση όλων των αιτημάτων, διότι έτσι ματαιώνεται και το ίδιο το παιδί, με αποτέλεσμα να νιώθει πως απορρίπτεται από την ίδια την οικογένεια. Χρήσιμο θα ήταν, λοιπόν, να εξηγείται λογικά η όποια άρνηση σε αίτημα του παιδιού, διότι εάν το παιδί θεωρήσει άδικη ή παράλογη την άρνηση, τότε η αντίδραση θα είναι πολύ μεγαλύτερη και εντονότερη.

ΟΜΙΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ UNESCO
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
CLUB FOR UNESCO
FOR EDUCATION, SCIENCE AND CULTURE

Τόνος φωνής και στάση σώματος

Ο τόνος της φωνής και η στάση του σώματος αποτελούν σημαντικά μέσα για την εφαρμογή ή όχι των κανόνων. Ο τόνος της φωνής μπορεί να δηλώνει παραίνεση, συμβουλή ή προσταγή, δισταγμό, εκνευρισμό, ανησυχία, αυστηρότητα, αβεβαιότητα και πολλά ακόμα συναισθήματα ή προθέσεις. Τα παιδιά μπορούν αμέσως να αντιληφθούν μέσω του τόνου της φωνής την πρόθεση ή το συναίσθημα του γονιού με αποτέλεσμα να αντιδρούν αναλόγως.

Αντίστοιχη είναι και η στάση του σώματος. Μπορεί να δηλώνει συστολή, επιθετικότητα ή από την άλλη μεριά δεκτικότητα και διαχυτικότητα. Αν η στάση σώματος δεν ταυτίζεται με τα λεγόμενα τότε χάνεται η προσπάθεια για οριοθέτηση. Ο γονιός καλό είναι να πέφτει στο επίπεδο του παιδιού, με το σώμα στραμμένο προς εκείνο και να δηλώνει σταθερότητα.

Επιβράβευση – Συνέπεια

Ως επιβράβευση ορίζεται κάθε τι που βιώνεται ως θετικό και αποτελεί «έπαινο», διότι το παιδί επέδειξε μια θετική συμπεριφορά ή στάση, π.χ. ένα γλυκό, ένα παιχνίδι, μια βόλτα.

Ως συνέπεια ορίζεται το αντίθετο, κάθε τι που βιώνεται ως αρνητικό από το παιδί. Η συνέπεια επέρχεται, όταν δεν τηρείται ο κανόνας (Cole & Cole, 2002, τομ. Β).

Στόχος στην περίπτωση της επιβράβευσης είναι η ενίσχυση της θετικής συμπεριφοράς και η διατήρησή της, ενώ στην περίπτωση της συνέπειας είναι ο τερματισμός και η αλλαγή κάποιας μη αποδεκτής συμπεριφοράς, που δεν είναι σύμφωνη με τους κανόνες, που έχουν οριστεί. Τόσο οι επιβραβεύσεις όσο και οι συνέπειες είναι προτιμότερο να ορίζονται παράλληλα με τον ορισμό του κανόνα και σε συνεργασία των δύο πλευρών. Όταν τίθεται σε εφαρμογή η συνέπεια, δεν χρειάζεται να εκφράζεται με φωνές και εκνευρισμό από την γονεϊκή πλευρά. Από την στιγμή που πρόκειται για κοινή απόφαση, ανακοινώνεται με ηρεμία και σταθερότητα. Σε περιπτώσεις εκνευρισμού ή έντασης, καλό είναι να μην ορίζονται συνέπειες, διότι είναι ανέφικτο να εφαρμοστούν.

Υπομονή

Η υπομονή είναι η δεξιότητα, που πρέπει να καλλιεργηθεί από όσους συναναστρέφονται με παιδιά, πόσο μάλλον από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς. Η οριοθέτηση αποτελεί διαδικασία, που δεν πραγματοποιείται από τη μια στιγμή στην άλλη. Τα παιδιά θα αντιδράσουν και θα συμμορφωθούν πολλές φορές. Σκοπός είναι ο ενήλικος που καλείται να θέσει το όριο, να είναι σταθερός, ήρεμος, λογικός και αποφασιστικός. Μόνο έτσι να επιτευχθεί η οριοθέτηση του παιδιού και κατ' επέκταση ενός υγιούς ψυχοσυναισθηματικά ενήλικα (Παυλίδου Β., 2013).

Οφείλουμε να παραδεχτούμε πως η «τέλεια συνταγή» διαπαιδαγώγησης δεν υπάρχει, όπως δεν υπάρχει και ο «τέλειος» γονιός, παιδαγωγός ή το «τέλειο» παιδί. Στόχος είναι να μεταλαμπαδευτούν στα παιδιά όσο γίνεται περισσότερα εφόδια για μια υγιή ανάπτυξη, ψυχική και συναισθηματική, και να γίνει στο παιδί απόλυτα κατανοητό, πως ο ενήλικος δεν είναι παρόν για να του κάνει τη ζωή δύσκολη, αλλά είναι δίπλα του υποστηρικτικά, συμβουλευτικά και επικουρικά. Πρέπει να γίνει απολύτως κατανοητό στο παιδί, πως ο ενήλικος είναι δίπλα του και όχι απέναντί του!

ΟΜΙΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ UNESCO
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
CLUB FOR UNESCO
FOR EDUCATION, SCIENCE AND CULTURE

Ασκήσεις

Μελέτη περίπτωσης 1

«Η Μ. είναι ένα κορίτσι ηλικίας 3 ετών και κάθε φορά που πηγαίνει με τη μητέρα της στο σούπερ μάρκετ αντιδρά πολύ έντονα. Από την αρχή ζητά και απαιτεί να παίρνει ό,τι δει. Ο τόνος της είναι πάντα επιτακτικός. Ακόμα και αν η μητέρα της της πάρει κάτι από αυτά που θέλει, εκείνη συνεχίζει να αντιδρά, ενώ στο άκουσμα πως τα ψώνια τελείωσαν και ενώ κινούνται προς το ταμείο, πέφτει στο πάτωμα, φωνάζει και κλαίει. Η μητέρα προκειμένου να μη γίνει ρεζίλι, της λέει να σηκωθεί, να σταματήσει και θα της αγοράσει ό,τι επιθυμεί. Αμέσως η αντίδραση σταματά, η Μ. ευτυχισμένη κινείται στους διαδρόμους διαλέγοντας περισσότερα του ενός αντικείμενα και φεύγει για το σπίτι».

1. Πώς μπορεί η μητέρα της Μ. να αποφύγει την επόμενη φορά αντίστοιχη αντίδραση;
2. Πώς θα χειριζόσαστε εσείς μια τέτοια κατάσταση;
3. Θεωρείτε πως ένα κορίτσι με τέτοιου είδους συμπεριφορά εκδηλώνει αυτή την αντίδραση μόνο στο συγκεκριμένο πλαίσιο ή παρουσιάζει και σε άλλες περιστάσεις τέτοια αντίδραση; Πού θεωρείτε ότι οφείλεται;

Μελέτη περίπτωσης 2

«Ο Γ. είναι ένα αγόρι ηλικίας 6 ετών, μαθητής της Α΄ δημοτικού. Από την έναρξη της σχολικής χρονιάς παρουσιάζει ακραίες αντιδράσεις συμπεριφοράς στο σχολείο. Σηκώνεται από το θρανίο του και περιφέρεται στην τάξη. Όταν η δασκάλα προσπαθεί να τον ηρεμήσει, αυτός παίρνει την τσάντα του και φωνάζει, πως είναι ο Γ. και πως δεν τη φοβάται. Αρκετές φορές αποχωρεί από την τάξη χωρίς άδεια, ενώ πρόσφατα τον αναζητούσε όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, αφού δεν επέστρεψε στη σχολική αίθουσα. Τελευταία φορά, όταν ζητήθηκε από τη δασκάλα να φύγει η διπλανή του από το θρανίο, καθώς υπήρχαν παράπονα, η αντίδραση ήταν τόσο έντονη, που άρχισε να πετάει τα πράγματα των συμμαθητών του, βιβλία, τετράδια, κασετίνες κ.ά. Η δασκάλα δεν μπορούσε να τον ησυχάσει και ο Γ. δεν έβγαινε από την αίθουσα, με αποτέλεσμα να εκκενωθεί η τάξη από τους υπόλοιπους συμμαθητές».

1. Πώς θα χειριζόσαστε την κατάσταση ως εκπαιδευτικός;
2. Πώς θα χειριζόσαστε την κατάσταση ως γονιός;
3. Ποια θεωρείτε πως είναι η κατάσταση εντός του οικογενειακού πλαισίου, ώστε το αγόρι να αντιδρά κατ' αυτό τον τρόπο;

ΟΜΙΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ UNESCO
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
CLUB FOR UNESCO
FOR EDUCATION, SCIENCE AND CULTURE

Βιβλιογραφία

- Cole M., Cole S. (2002). *Η ανάπτυξη των παιδιών. Η αρχή της ζωής: Εγκυμοσύνη, τοκετός, βρεφική ηλικία* (Μ. Σόλμαν, Μεταφρ.). (Τόμ. Α'). Αθήνα: Τυπωθήτω – Δαρδανός.
- Cole M., Cole S. (2002). *Η ανάπτυξη των παιδιών. Γνωστική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη κατά τη νηπιακή και μέση παιδική ηλικία* (Μ. Σόλμαν, Μεταφρ.). (Τόμ. Β'). Αθήνα: Τυπωθήτω – Δαρδανός.
- Cole M., Cole S. (2002). *Η ανάπτυξη των παιδιών. Εφηβεία* (Μ. Σόλμαν, Μεταφρ.). (Τόμ. Γ'). Αθήνα: Τυπωθήτω – Δαρδανός.
- Gottman, J. (2011). *Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών*. Αθήνα: Πεδίο.
- Herbert, M. (1998). *Ψυχολογικά προβλήματα της παιδικής ηλικίας*. (Τόμ. 1). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Leach, P. (2018). *Τα πρώτα κρίσιμα χρόνια του παιδιού μας. Από έξι μηνών έως δύομισι ετών* (Ε. Κοψαχείλη, Μεταφρ.). (Τόμ.2). Αθήνα: Παπαζήση.
- Piaget J. (2000). *Περί Παιδαγωγικής* (Μ. Αβαρισιώτη, Μεταφρ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Winnicott, D.W. (2003). *Διαδικασίες ωρίμανσης και διευκολυντικό περιβάλλον* (Θ. Χατζόπουλος, Μεταφρ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Καλαντζή – Αζίζι, Α., Ζαφειροπούλου Μ. (2004). *Προσαρμογή στο σχολείο. Πρόληψη και αντιμετώπιση δυσκολιών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Καλαντζή – Αζίζι, Α., Αγγελή, Κ., Ευσταθίου, Γ. (2011). *Γνωσιακή – Συμπεριφοριστική προσέγγιση (ένα μοντέλο κλινικής πρακτικής και εκπαίδευσης ειδικών ψυχικής υγείας και εκπαιδευτικών)*. Αθήνα: Πεδίο.
- Λακάν, Ζ. (1987). *Η οικογένεια. Τα οικογενειακά συμπλέγματα στη διαμόρφωση του ατόμου* (Δ. Βεργέτης, Μεταφρ.). Αθήνα: Καστανιώτης.
- Μακρυσσοπούλου, Γ. (2018). *Τα 3Σ στην οριοθέτηση της συμπεριφοράς των παιδιών*. Ανάκτηση από: <https://www.psychology.gr>
- Παυλίδου, Β. (2013). *Οι 7 κανόνες της αποτελεσματικής οριοθέτησης στα παιδιά*. Ανακτήθηκε από: <https://www.flowmagazine.gr>
- Σιδέρης, Ν. (2010). *Τα παιδιά δεν θέλουν ψυχολόγο. Γονείς θέλουν*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Φιλιόζα, Ι. (2016). *Δεν έχουν χαθεί όλα*. Αθήνα: Ενάλιος.